

A helyi iparüzési adó legfontosabb szabályai 2010-től

I. A helyi iparüzési adóval kapcsolatos hatáskörök

A közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló törvény¹ (a továbbiakban: Krtv.) értelmében **2010. január 1-jétől** – első ízben a 2010. január 1-jétől kezdődő adóéveket érintően – **a helyi iparüzési adóval (HIPA) összefüggő hatásköröket az állami adóhatóság (APEH) gyakorolja**². A 2010. január 1-jét megelőzően kezdődött adóéveket érintő kötelezettségeket tehát még az önkormányzati adóhatóság felé kell teljesíteni, az ezzel kapcsolatos adóztatási feladatokat az önkormányzati adóhatóságok látják el³. Hasonlóképpen, azok az adózók, amelyek 2009. december 31-éig megszűntetik a tevékenységüket, még az önkormányzati adóhatóság felé kell, hogy elszámoljanak. Azon adózók vonatkozásában viszont, amelyek 2009. december 31-ét követően szűntetik meg a tevékenységüket, a *2010. január 1-jétől kezdődő időszakot érintő adóügyekben* már az APEH gyakorolja a hatásköröket⁴.

A 2009. és az azt megelőző adóévekre vonatkozó **önellenőrzéseket** az önkormányzati adóhatóságokhoz kell benyújtani, melyre legkésőbb **2011. december 31-éig** van lehetőség. A naptári évtől eltérő üzleti év szerint működő adózók esetén ez a határidő a 2009. évben kezdődő adóév utolsó napjától számított második év utolsó napja⁵.

2010-ben az **ideiglenes jellegű** iparüzési tevékenységet folytatók már az APEH-hoz jelentkeznek be, nyújtják be a bevallást. Akik 2009-ben kezdték meg a tevékenységüket, és az átnyúlik 2010-re, azoknak a bevallási időszaka lezárul a 2009. adóév utolsó napjával, és az erről szóló bevallást még az önkormányzati adóhatóság felé teljesítik.

Az adott önkormányzat területén 2010-ben tevékenységüket **kezdő**, továbbá az adóévben **átalakuló** adózók, illetve azon adózók, amelyek **évközben bevezetett** HIPA-kötelezettséggel érintettek, a bejelentkezést és az előleg-bevallást már szintén az APEH felé teljesítik. A 2010. évben kezdődő adóévben esedékes adóelőleg-fizetési időpontokat követően bekövetkező adókötelezettség-keletkezés esetén az előlegfizetési időszakra fizetendő egyes adóelőleg-részleteket az APEH-hoz kell bevallani.

Fontos azonban tudni, hogy az állandó jellegű iparüzési tevékenységet folytatók esetében bizonyos, 2010-ben esedékes kötelezettségek teljesítése még az önkormányzati adóhatóságok felé kell, hogy megtörténjen. Ezek a következők:

- a **2010. március 15-én esedékes helyi iparüzési adóelőleget** az önkormányzati adóhatósághoz kell teljesíteni. Az előleget az önkormányzati adóhatóság által

¹ 2009. évi LXXVII. törvény.

² Krtv. 214. § (1) bekezdése.

³ Krtv. 214. § (2) bekezdése.

⁴ Krtv. 217. §-a.

⁵ Krtv. 218. §-a.

korábban kiadott fizetési meghagyás alapján kell megfizetni⁶. Az APEH a 2010. évi helyi iparüzési adó fizetési kötelezettség teljesítése során ezt az előleget a saját nyilvántartása szerint megfizetettnek és teljesítettnek tekinti. Amennyiben az önkormányzati adóhatóság kimutatása szerint a 2010. március 15-én esedékes helyi iparüzési adóelőleget az adózó hiánytalanul nem fizette meg, a különbözet végrehajtását az önkormányzati adóhatóság végzi⁷.

- a **2010. május 31-éig esedékes, a 2009. adóévről szóló bevallást** az önkormányzati adóhatósághoz kell benyújtani és az adót az önkormányzati adóhatóság felé kell megfizetni. E bevallásban a **2010. szeptemberében és a 2011. márciusában esedékes adóelőlegeket is be kell vallani** az önkormányzati adóhatóság felé, azonban ezek összegét megfizetni már az APEH felé kell majd! A 2010. szeptember 15-éig esedékes adóelőleg összege: a 2009. adóévi adó és a 2010. március 15-éig esedékes előleg pozitív különbözete; a 2011. március 15-éig esedékes adóelőleg összege pedig a 2009. adóévi adó fele⁸.

Általános esetben tehát az APEH-hoz kötődően feladat először csak 2010. szeptember 15-én jelentkezik, amikor is be kell fizetni az adóelőleg összegét.

A helyi iparüzési adó számlára megfizetett adót, illetve a helyi iparüzési adóval összefüggő késedelmi pótlékot, önellenőrzési pótlékot, adóbírságot, mulasztási bírságot az APEH **osztja fel** a bevételre jogosult **települési (a fővárosban a fővárosi) önkormányzatonként** – a bevallásban, határozatban megállapított összes adó és az önkormányzatokat megillető adó arányában –, és a felosztást követően **átutalja** a települési önkormányzat költségvetési számlájára.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az önkormányzati adóhatóságnál fennálló túlfizetések APEH-nél történő figyelembevételére nincs lehetőség, vagyis nincs mód a befizetések adóhatóságok közötti átvételére (sem hivatalból, sem kérelemre).

Fizetési könnyítéssel, mérsékléssel kapcsolatos hatáskörök

A 2010. adóévet megelőző időszakokra vonatkozó kötelezettségek, valamint a 2010. március 15-éig teljesítendő előleg-kötelezettség vonatkozásában a **fizetési könnyítési, mérséklési kérelmeket** az önkormányzatok bírálják el.

Az ezt követően esedékes kötelezettségek esetében a fizetési könnyítésre és mérséklésre az adózás rendjéről szóló törvény⁹ szabályai¹⁰ irányadók, melyek a következők. A – települési önkormányzatonként kimutatott és nyilvántartott helyi iparüzési adót érintő – fizetési könnyítés iránti kérelmeket az **APEH-hoz** kell előterjeszteni [amennyiben az adózó a fizetési könnyítési kérelmet az önkormányzati adóhatósághoz nyújtja be, akkor az önkormányzati adóhatóság haladéktalanul értesíti

⁶ Krtv. 212. §-a.

⁷ Krtv. 214. § (3) bekezdése.

⁸ Krtv. 212. §-a.

⁹ 2003. évi XCII. törvény.

¹⁰ Art. 133/B. § és 134/A. §-a.

az APEH-ot]. Az APEH a kérelem megalapozottságát érdemben nem vizsgálja; a kérelmet – 5 napon belül – megküldi az illetékes önkormányzati adóhatósághoz, amely – 30 napon belül – nyilatkozik az APEH felé a kérelemmel kapcsolatos álláspontjáról, amelyet részletesen indokol. Az APEH a fizetési könnyítés iránti kérelem tárgyában rendelkező első fokú határozatot az **önkormányzati adóhatóság nyilatkozata alapján**, a nyilatkozat beérkezéséről 15 napon belül kiadmányozza. Az első fokú határozat ellen kezdeményezett **jogorvoslati eljárást** az APEH folytatja le; ebben az eljárásban nincs kötve az önkormányzati adóhatóság nyilatkozatához.

A magánszemélyt terhelő helyi iparüzési adótartozás és az ezzel összefüggésben megállapított bírság és pótléktartozás, továbbá a nem magánszemély adózó terhelő, a helyi iparüzési adóhoz kapcsolódó bírság- és pótléktartozás **mérséklése (elengedése)** iránti kérelmeket szintén az APEH-hoz kell előterjeszteni, az eljárás menete a fizetési könnyítésnél ismertetettek szerint alakul.

Az alábbiakban táblázatban foglaljuk össze időrendi sorrendben a fontosabb határidőket, az azzal kapcsolatos kötelezettségeket, feltüntetve azt is, hogy mely kötelezettséget mely adóhatóság felé kell teljesíteni.

Ideiglenes iparüzési tevékenységet 2009-ben végzők		
Határidő	Kötelezettség	Hatáskört gyakorló adóhatóság
tevékenység befejezésének napja *	adó bevallása és befizetése	önkormányzati
* amennyiben a 2009-ben megkezdett tevékenység 2010-re áthúzódik, az adóév 2009. december 31-ével lezárul, és e nappal bezárólag kell az önkormányzati adóhatóság felé teljesíteni a bevallási és befizetési kötelezettséget. 2010. január 1. napjától kezdődően az APEH felé kell teljesíteni a kötelezettségeket.		
Ideiglenes iparüzési tevékenységet 2010-ben végzők		
Határidő	Kötelezettség	Hatáskört gyakorló adóhatóság
tevékenység megkezdése előtt, legkésőbb a tevékenység megkezdése napján	bejelentkezés	APEH
tevékenység befejezésének napja	adó bevallása és befizetése	APEH
Állandó jellegű iparüzési tevékenységet folyamatosan (legalább 2009. óta) végzők		
Határidő	Kötelezettség	Hatáskört gyakorló adóhatóság
2010. március 15.	előleg befizetése	önkormányzati
2010. május 31.	2009. adóévi bevallás (egyidejűleg előlegek bevallása)	önkormányzati

2010. szeptember 15.	előleg befizetése	APEH
2010. december 20.	feltöltés befizetése, bevallása	APEH
2011. március 15.	előleg befizetése	APEH
2011. május 31.	bevallás (egyidejűleg előlegek bevallása)	APEH
2011. szeptember 15.	előleg befizetése	APEH
2011. december 20.	feltöltés befizetése, bevallása	APEH
Állandó jellegű iparüzési tevékenységet 2010-től megkezdők		
Határidő	Kötelezettség	Hatáskört gyakorló adóhatóság
tevékenység megkezdésétől 15 napon belül	bejelentkezés	APEH
2011. május 31.	bevallás (egyidejűleg előlegbevallás), az adó befizetése	APEH

II. A helyi iparüzési adó legfontosabb szabályai

Az itt leírtak a helyi adókról szóló törvény¹¹ (a továbbiakban: Htv.) 2010-től hatályos szabályait tartalmazzák. A hatáskörök gyakorlása tekintetében ismertetteket értelemszerűen figyelembe kell venni a 2010. adóév során.

Kötelezettség tárgya, kötelezetti kör

Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység (iparüzési tevékenység)¹². Adóköteles iparüzési tevékenység: a vállalkozó e minőségben végzett nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége¹³.

Az adó alanya a vállalkozó¹⁴. Vállalkozónak minősül¹⁵ a gazdasági tevékenységet saját nevében és kockázatára haszonszerzés céljából, üzletszerűen végző

- a) a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott egyéni vállalkozó,
- b) a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott mezőgazdasági őstermelő, feltéve, hogy őstermelői tevékenységéből származó bevétele az adóévben a 600 000 forintot meghaladja,
- c) a jogi személy, ideértve azt is, ha az felszámolás vagy végelszámolás alatt áll,

¹¹ 1990. évi C. törvény.

¹² Htv. 35. § (1) bekezdése.

¹³ Htv. 36. §-a.

¹⁴ Htv. 35. § (2) bekezdése.

¹⁵ Htv. 52. § 26. pontja.

d) egyéni cég, egyéb szervezet, ideértve azt is, ha azok felszámolás vagy végelszámolás alatt állnak.

A Htv. 3. § (2) bekezdése valamennyi helyi adó, így köztük a helyi iparüzési adó alól is adómentességet biztosít a társadalmi szervezet, az egyház, az alapítvány, a közszolgáltató szervezet, a köztisztviselő, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, a költségvetési szerv, a költségvetési szervnek nem minősülő nevelési-oktatási intézmény és – kizárólag a helyi iparüzési adó vonatkozásában – a közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezetnek minősülő nonprofit gazdasági társaság részére abban az adóévben, amelyet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön adófizetési kötelezettsége, illetve – költségvetési szerv esetében – eredménye után a központi költségvetésbe befizetési kötelezettsége nem keletkezett. A feltételek meglétéről az adóalany írásban köteles nyilatkozni az adóhatóságnak.

Esetleges további mentességek az adott önkormányzat helyi iparüzési adót szabályozó rendeletében található.

1. Állandó jellegű iparüzési tevékenységet végzők

A vállalkozó állandó jellegű iparüzési tevékenységet végez az önkormányzat illetékességi területén, ha ott **székhellyel, telephellyel rendelkezik**, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén (telephelyén) kívül folytatja¹⁶.

Székhelynek minősül

1. belföldi szervezet esetében az alapszabályában (alapító okiratában), a cégbejegyzésben (bírósági nyilvántartásban),
2. az egyéni vállalkozó esetében a vállalkozói igazolványban ekként feltüntetett hely,
 - a magánszemélyek esetében az állandó lakóhely,
 - a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe esetében a cégbejegyzésben a fióktelep helyeként megjelölt hely¹⁷.

Telephely:

- az adóalany olyan állandó üzleti létesítménye – függetlenül a használat jogcímétől –, ahol részben vagy egészben iparüzési tevékenységet folytat, azzal, hogy a telephely kifejezés magában foglalja különösen a gyárat, az üzemet, a műhelyt, a raktárt, a bányát, a kőolaj- vagy földgázkutató, a vízkutató, a szélenergia-termelő (szélkereket), az irodát, a fiókot, a képviselőhelyet, a termőföldet, a hasznosított (bérbe vagy lízingbe adott) ingatlant, az ellenszolgáltatás fejében igénybe vehető közutat, vasúti pályát;
- hang, kép, adat vagy egyéb információ (ideértve a rádió- és televízió programokat is) vezetéken, kábelon, rádió-, optikai úton vagy elektromágneses rendszer útján

¹⁶ Htv. 37. § (1) bekezdése.

¹⁷ Htv. 52. § 41. pontja.

történő továbbítását szolgáló berendezés, amennyiben annak üzemeltetése rendszeres személyes jelenlétet kíván,

- a villamos energiáról szóló törvény szerinti egyetemes szolgáltató, villamosenergia-kereskedő és villamos energia elosztó hálózati engedélyes, továbbá a földgázellátásról szóló törvény szerinti egyetemes szolgáltató, földgázkereskedő és földgázelosztói engedélyes esetén azon önkormányzat illetékességi területe, ahol villamos energia vagy földgáz értékesítése, illetve a villamos energia vagy földgáz elosztása a végső fogyasztó, a végső felhasználó (a továbbiakban együttesen: a végső fogyasztó) részére történik, feltéve, hogy a villamosenergia-kereskedő, a földgázkereskedő, a villamos energia egyetemes szolgáltató, a földgáz egyetemes szolgáltató, illetve a villamosenergia elosztó hálózati engedélyes, a földgázelosztói engedélyes adóévet megelőző adóévi számviteli törvény szerinti nettó árbevételének legalább 75%-a közvetlenül a végső fogyasztónak történő értékesítésből, illetve a végső fogyasztó számára történő elosztásból származik.¹⁸

Az adókötelezettség az iparüzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg¹⁹.

A helyi iparüzési adókötelezettség keletkezését, illetve megszűnését – a helyi iparüzési adó bevételre jogosult települési önkormányzat megjelölésével – **be kell jelenteni** az APEH-nak a tevékenység megkezdésétől számított 15 napon belül²⁰.

1/1. Adóalap

Az adó alapja a **nettó árbevétel**, csökkentve

- az eladott áruk beszerzési értékével,
- a közvetített szolgáltatások értékével,
- az anyagköltséggel, továbbá
- az alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költségével.

Mentes az adóalapnak az a része, amely a külföldön létesített telephelyen végzett tevékenységből származik²¹.

Nettó árbevétel meghatározása

A Htv. vállalkozási formától függően értelmező rendelkezést ad²² a nettó árbevétel fogalmára, amely az adóalap megállapításának kiinduló pontját képezi.

Főszabályként nettó árbevétel alatt a számviteli törvényben meghatározott **értékesítés nettó árbevételét** (egyszeres könyvvitelt vezető vállalkozó esetében a pénzügyileg

¹⁸ Htv. 52. § 31. pontja.

¹⁹ Htv. 38. § (1) bekezdése.

²⁰ Art. 17. § (15) bekezdése.

²¹ Htv. 39. § (1) bekezdése.

²² Htv. 52. § 22. pontja.

rendezett nettó árbevétel és a nem pénzben kiegyenlített értékesítés nettó árbevételének együttes összegét) kell érteni, amelyet **csökkenteni kell**

- a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény²³ (a továbbiakban: Tao. tv.) szerinti **jogdíj**ból származó, árbevételként elszámolt ellenértékkel,
- a jövedéki adó fizetésére kötelezett vállalkozó esetében az adóhatósággal elszámolt
 - az egyéb szolgáltatások értékeként, illetve az egyéb ráfordítások között kimutatott – **jövedéki adó** összegével, továbbá
- az egyéb ráfordítások között kimutatott, az adóhatósággal elszámolt **regisztrációs adó, energiaadó** összegével, feltéve, ha az így elszámolt regisztrációs adó, energiaadó összege az értékesítés nettó árbevételét növelte, valamint
- a külön jogszabály szerinti **felszolgálati díj** árbevételként elszámolt összegével.

Így kell eljárniuk a nonprofit gazdasági társaságoknak is.

Ettől eltérően alakul a nettó árbevétel fogalma a következő adózóknál.

Nettó árbevétel hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások esetében:

Kapott kamatok és kamatjellegű bevételek,

- csökkentve a fizetett kamatokkal és kamatjellegű ráfordításokkal,
- növelve
 - az egyéb pénzügyi szolgáltatás bevételeivel,
 - a befektetési szolgáltatások bevételeivel és
 - a nem pénzügyi és befektetési szolgáltatás bevételeivel.

Fedezeti ügyletek esetén az alapügylet (fedezett tétel) nyereségének/veszteségének és az ahhoz tartozó fedezeti ügylet veszteségének/nyereségének nyereségjellegű különbözete tartozik a nettó árbevételbe. A számviteli törvény szerinti kereskedési célú származékos ügyletek esetében azok eredményének összevont különbözete tartozik a nettó árbevételbe, ha az nyereségjellegű.

Nettó árbevétel biztosítók esetében:

Biztosítástechnikai eredmény,

- növelve
 - a nettó működési költségekkel,
 - a befektetésekből származó biztosítástechnikai ráfordításokkal (csak életbiztosítási ágnál),
 - az egyéb biztosítástechnikai ráfordításokkal,
 - a kapott kamatokkal és kamatjellegű bevételekkel,
 - a biztosítási állományhoz kapcsolódó tárgyi eszközök bevételeivel,
 - a befektetések értékesítésének árfolyamnyereségével,
 - az egyéb befektetési bevételekkel (nem életbiztosítási ágnál),
 - az életbiztosításból allokált befektetési bevétellel, valamint
 - a nem biztosítási tevékenység bevételeivel,
- csökkentve

²³ 1996. évi LXXXI. törvény.

- a Kártalanítási Számlával szemben ráfordításként elszámolt összeggel,
- a tűzvédelmi hozzájárulásként elszámolt összeggel és
- a biztosítottaknak visszajuttatandó befektetési eredménnyel.

Fedezeti ügyletek esetén az alapügylet (fedezett tétel) nyereségének/veszteségének és az ahhoz tartozó fedezeti ügylet veszteségének/nyereségének nyereségjellegű különbözete tartozik a nettó árbevételbe. A számviteli törvény szerinti kereskedési célú származékos ügyletek esetében azok eredményének összevont különbözete tartozik a nettó árbevételbe, ha az nyereségjellegű.

Nettó árbevétel költségvetési szerveknél:

A vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos pénzforgalmi bevétel (személyi mentesség hiányában).

Nettó árbevétel befektetési vállalkozásoknál:

A befektetési szolgáltatási tevékenység bevételei,

- növelve
 - a nem befektetési szolgáltatási tevékenység bevételeivel, valamint
 - a kapott kamatokkal és kamatjellegű bevételekkel.

Fedezeti ügyletek esetén az alapügylet (fedezett tétel) nyereségének/veszteségének és az ahhoz tartozó fedezeti ügylet veszteségének/nyereségének nyereségjellegű különbözete tartozik a nettó árbevételbe. A számviteli törvény szerinti kereskedési célú származékos ügyletek esetében azok eredményének összevont különbözete tartozik a nettó árbevételbe, ha az nyereségjellegű.

Nettó árbevétel a kockázati tőketársaságoknál és a kockázati tőkealapoknál:

A főszabály szerinti nettó árbevétel, valamint a befektetett pénzügyi eszköznek minősülő részvények, részesedések – kockázati tőkebefektetések – eladási árának és könyv szerinti értékének különbözetében keletkezett, a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg realizált árfolyamnyereség, továbbá az ilyen befektetések után kapott osztalék és részesedés együttes összege.

Nettó árbevétel egyházi jogi személynél, valamint az egyház által alapított intézménynél:

A könyvvizetési kötelezettségtől függően a vállalkozási tevékenységből származó, a főszabályként említett nettó árbevétel, vagy pénzforgalmi bevétel (személyi mentesség hiányában).

Nettó árbevétel a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepénél, valamint a külföldi székhelyű európai részvénytársaság és európai szövetkezet magyarországi telephelyénél, továbbá egyéb más külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi telephelyénél:

A fióktelep (telephely) számviteli beszámolója (ha a telephelynek számviteli beszámolóképzési kötelezettsége nincs, akkor nyilvántartásai, bizonylatai) alapján kimutatott, a főszabály szerinti – illetve, ha a külföldi székhelyű vállalkozás hitelintézet, pénzügyi vállalkozás, biztosító, befektetési vállalkozás, akkor az e szervezeteknél meghatározottak szerinti – nettó árbevétel.

Amennyiben a fióktelep (telephely) szerepel a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a kockázati tőkebefektetésekről, a kockázati tőketársaságokról, valamint a kockázati tőkealapokról szóló törvény előírásai szerint vezetett nyilvántartásban, akkor a kockázati tőketársaságoknál és a kockázati tőkealapoknál említett nettó árbevétel.

Nettó árbevétel az előzőekben nem említett szervezeteknél (lakásszövetkezet, társasház, alapítvány, társadalmi szervezet, ügyvédi iroda, intézmény stb.):

Könyvviteli kötelezettségtől függően a vállalkozási tevékenységből származó, főszabály szerinti nettó árbevétel vagy pénzforgalmi bevétel (amely – értelemszerűen – személyi mentesség hiányában vizsgálendő).

Nem minősül vállalkozási tevékenységből származó árbevételnek a társasház és a lakásszövetkezet belső szolgáltatásból, az alapítvány, társadalmi szervezet alap/közhasznú tevékenységből származó árbevétele.

Nonprofit gazdasági társaságok esetében a nettó árbevétel megállapítása a főszabály szerint történik.

Nettó árbevétel a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó vállalkozók esetében:

A tevékenységükkel (termékeladás, szolgáltatás) összefüggésben kapott általános forgalmi adó nélküli készpénz, jóváírás, természetben kapott juttatás, vagy bármilyen vagyoni érték, növelve az árkiegészítéssel és csökkentve a fogyasztási adóval, továbbá az adóhatósággal elszámolt regisztrációs adó összegével, feltéve, ha a regisztrációs adó összege a termék ellenértéke részeként bevételként került kimutatásra.

Nettó árbevétel az egyszerűsített vállalkozói adónak a számviteli törvény hatálya alá nem tartozó alanyai esetében:

A személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó vállalkozóknál ismertetett nettó árbevétel, eladott áruk beszerzési értéke és anyagköltség: a pénzforgalmi nyilvántartást vezető vállalkozókra meghatározott eladott áruk beszerzési értéke és anyagköltség.

Nettó árbevételt csökkentő tételek

a) Eladott áruk beszerzési értéke:

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások esetében a vásárolt és változatlan formában eladott anyagoknak, áruknak – a számviteli törvény szerint az eladott áruk beszerzési értékeként elszámolt – bekerülési (beszerzési) értéke.

Az egyszeres könyvvitelt, valamint – a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó – pénzforgalmi nyilvántartást vezető vállalkozók esetében a tárgyévi árubeszerzésre fordított kiadás, csökkentve a kifizetett árukészlet leltár szerinti záró értékével, növelve a kifizetett árukészlet leltár szerinti nyitó értékével.

Csökkenti az eladott áruk beszerzési értékét az az érték, amellyel az adóalany anyagköltségként, közvetített szolgáltatások értékeként nettó árbevételét csökkentette²⁴;

b) Közvetített szolgáltatások értéke:

Az adóalany által saját nevében vásárolt és a harmadik személlyel (a megrendelővel) írásban kötött szerződés alapján, a szerződésben rögzített módon részben vagy egészben, de változatlan formában továbbértékesített (továbbszámlázott) szolgáltatás értéke. Közvetített szolgáltatásnál az adóalany vevője és nyújtója is a szolgáltatásnak, az adóalany a vásárolt szolgáltatást részben vagy egészben közvetíti úgy, hogy a megrendelővel kötött szerződésből a közvetítés lehetősége, a számlából a közvetítés ténye, vagyis az, hogy az adóalany nemcsak a saját, hanem az általa vásárolt szolgáltatást is értékesíti változatlan formában, de nem feltétlenül változatlan áron, egyértelműen megállapítható.

Ide sorolandó továbbá a közvetített szolgáltatások közé nem tartozó, az adóalany által továbbszámlázott olyan alvállalkozói teljesítés értéke, amelynek végzése során az adóalany mind megrendelőjével, mind alvállalkozójával a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) szerinti – írásban kötött – vállalkozási szerződéses kapcsolatban áll. Alvállalkozói teljesítés értékének minősül annak a – közvetített szolgáltatásnak nem minősülő – szolgáltatásnak az ellenértéke is, amelyet az adóalany az általa értékesített új (a használatbavételi engedély jogerőre emelkedését megelőzően vagy azt követően első ízben értékesített) lakás előállításához a Ptk. szerinti, írásban megkötött vállalkozási szerződés alapján vesz igénybe. Az e pont szerinti értékkel az adóalany akkor csökkentheti a nettó árbevételét, ha azzal eladott áruk beszerzési értékeként vagy anyagköltségként vagy jogdíjként nettó árbevételét nem csökkentette²⁵.

c) Anyagköltség:

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások esetében a vásárolt anyagoknak – a számviteli törvény szerint – anyagköltségként elszámolt bekerülési (beszerzési) értéke.

Az egyszeres könyvvitelt, valamint – a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó – pénzforgalmi nyilvántartást vezető vállalkozók esetében a tárgyévi anyagbeszerzésre fordított kiadás, csökkentve a kifizetett anyagkészlet leltár szerinti záró értékével, növelve a kifizetett anyagkészlet leltár szerinti nyitó értékével.

²⁴ Htv. 52. § 36. pontja.

²⁵ Htv. 52. § 40. pontja.

Csökkenti az anyagköltséget a saját vállalkozásban végzett beruházáshoz felhasznált anyagok bekerülési (beszerzési) értéke, továbbá az az érték, amellyel az adóalany az eladott áruk beszerzési értékeként, közvetített szolgáltatások értékeként nettó árbevételét csökkentette²⁶.

d) Alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés közvetlen költsége:

A Tao tv. 7. §-a (1) bekezdésének t) pontjában meghatározott feltételekkel megvalósított alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés közvetlen költsége, figyelemmel a Frascati Kézikönyv szerinti javaslatokra²⁷.

Adóalap egyszerűsített meghatározása

Meghatározott esetekben az adózóknak módjuk van az előzőek szerinti adóalap-megállapítás helyett egyszerűsített módon meghatározni a helyi iparüzési adóalapjukat.

A következő adózók élhetnek e lehetőséggel:

1. a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint az adóévben **átalány szerinti jövedelem-megállapítást (átalányadózást) alkalmazó magánszemély** (egyéni vállalkozó, mezőgazdasági kistermelő) vállalkozók²⁸,
2. az 1. pont alá nem tartozó **más vállalkozók, amennyiben nettó árbevételük** az adóévet **megelőző adóévben** – az adóévet megelőző 12 hónapnál rövidebb adóév esetén napi arányosítással számítva időarányosan – **nem haladta meg a 8 millió forintot** (a tevékenységét adóévben kezdő vállalkozó esetén az adóévben – időarányosan – a 8 millió forintot várhatóan nem haladja meg)²⁹,
3. az **egyszerűsített vállalkozói adó hatálya alá tartozó vállalkozók**³⁰.

Az adóalap meghatározása a következőképpen alakul:

1. az 1. pont szerinti vállalkozók esetében az adó alapja a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti **átalányban megállapított jövedelem 20%-kal növelt összege**, azzal, hogy az adó alapja nem lehet több, mint a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti – e tevékenységből származó – bevételének 80%-a;
2. a 2. pont szerinti vállalkozók esetében az adó alapja a **nettó árbevétel 80%-a**;

Figyelem! Ha az adóévben a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti átalányadózássra való jogosultság nem munkaviszony létesítése miatt szűnik meg, vagy a 2. pont szerinti vállalkozó az adóévben – időarányosan – 8 millió forintot meghaladó nettó árbevételt ért el, akkor az adó alapját – az adóév egészére – az

²⁶ Htv. 52. § 37. pontja.

²⁷ Htv. 52. § 25. pontja.

²⁸ Htv. 39/§. § (1) bekezdés a) pontja.

²⁹ Htv. 39/A. § (1) bekezdés b) pontja.

³⁰ Htv. 39/B. § (1) bekezdése.

általános szabályok szerint kell megállapítani. Ha az 1. pont szerinti magánszemély vállalkozó a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti átalányadózással való jogosultságát munkaviszony létesítése miatt úgy veszíti el, hogy az adóévben elért árbevétele a 8 millió forintot nem haladja meg, az iparüzési adójának alapját ebben az adóévben a 2. pont szerint is megállapíthatja. Az adó alapjának 1-2. pont szerinti megállapítása adóévre választható, az erről szóló bejelentést legkésőbb az adóévről szóló bevallás benyújtására előírt határidőig kell megtenni az adóhatóságnál.

3. a 3. pont szerinti vállalkozók esetében az adó alapja – az előzőeken túl – az **egyszerűsített vállalkozói adó alapjának 50%-ában** is meghatározható.

Az adó alapjának e módon történő megállapítása szintén adóévre választható, az erről szóló bejelentést szintén legkésőbb az adóévről szóló bevallás benyújtására előírt határidőig kell megtenni az adóhatóságnál.

Ha a vállalkozó az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény hatálya alól kikerül, akkor az adó alapját az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény szerinti adóévére e pont szerint, a naptári év hátralévő részére pedig az általános szabályok, vagy az 1-2. pont előírásai szerint kell megállapítani, utóbbi esetén természetesen feltéve, hogy annak feltételei egyébként fennállnak.

Ha a vállalkozó az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény hatálya alól kikerül, akkor

- köteles az egyszerűsített vállalkozói adókötelezettségéről szóló bevallás-benyújtással egyidejűleg az egyszerűsített vállalkozói adóalanyiság megszűnését követő naptól az azt követő adóév első félévének utolsó napjáig terjedő időszakra a bevallásban szereplő, a bevallással lefedett időszak naptári napjai alapján 12 hónapra számított összegű adóelőleget az előlegfizetési időszakra eső egyes előlegfizetési időpontokra, egyenlő arányban bevallani;
- az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény szerinti adóévéről szóló bevallást az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvényben meghatározott időpontig köteles benyújtani, s ezzel egyidejűleg az adóévre már megfizetett előleg és a tényleges fizetendő adó összegének különbözetét megfizeti, illetve igényelheti vissza.

A foglalkoztatás növeléséhez kapcsolódó adóalap-mentesség³¹

A vállalkozási szintű adóalap csökkenthető az adóévi működés hónapjai alapján számított adóévi átlagos statisztikai állományi létszámnak az előző adóévi működés hónapjai alapján az előző adóévre számított átlagos statisztikai állományi létszámhoz képest bekövetkezett – főben kifejezett – növekménye után 1 millió forint/fő összeggel.

Azon létszámbővítéshez azonban, amely állami támogatás (a Munkaerőpiaci Alapból folyósított olyan támogatás, amelynek feltétele új munkahely létesítése) igénybevételével jött létre, nem vehető igénybe az adóalap-mentesség.

³¹ Htv. 39/D. § (1)-(5) bekezdései.

A foglalkoztatás csökkentéséhez kapcsolódó adóalap-növelés ³²

Ha az adóévben a vállalkozó átlagos statisztikai állományi létszáma az előző adóév átlagos statisztikai állományi létszámához képest 5%-ot meghaladó mértékben csökken, akkor az adóévet megelőző adóévre igénybe vett adóalap-mentesség összegével az adóalapot meg kell növelni.

Adóalap-megosztás

Ha a vállalkozó **több önkormányzat illetékességi területén végez állandó jellegű iparüzési tevékenységet**, akkor az adó – fentiek szerint megállapított, vállalkozási szintű, korrigált – alapját a tevékenység sajátosságaira leginkább jellemzően a Htv. mellékletében meghatározottak szerint meg kell osztania ³³ (települési szintű adóalap).

A megosztásnak **4 féle módszerét** nevesíti a Htv.:

- személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás módszere,
- eszközérték arányos megosztás módszere,
- adóalap komplex módon történő megosztása,
- végső fogyasztó részére történő villamos energia, földgáz értékesítését, illetve villamos energia vagy földgáz elosztását végző adóalanyok adóalap-megosztása (ezen módszert kizárólag ezen adóalanyok kötelesek alkalmazni).

Azok a vállalkozók, amelyeknek a **tárgyévet megelőző teljes adóévben az iparüzési adóalapja nem haladta meg a 100 millió forintot**, választhatnak, hogy a személyi jellegű ráfordítással arányos, az eszközérték arányos, vagy a komplex módon történő adóalap-megosztást alkalmazzák. E megosztási módszerek közül azonban nem lehet azt alkalmazni, amelyik a székhely vagy valamelyik telephely szerinti település esetén nulla forint települési adóalapot eredményezne

Azok a vállalkozók, amelyeknek a **tárgyévet megelőző teljes adóévben az iparüzési adóalapja meghaladta a 100 millió forintot**, a komplex módon történő adóalap-megosztást kötelesek alkalmazni.

Az adóalap-megosztásra vonatkozó számításokat a kerekítés általános szabályai alapulvételével, hat tizedesjegy pontossággal kell elvégezni. A megosztás módszerét, az adóelőleg és adó számításának menetét a vállalkozónak – az adóhatóság által ellenőrizhető módon – írásban rögzítenie kell.

Az egyes településekre eső adóalapok együttes összege egyenlő a vállalkozó adóalapjának összegével.

³² Ktv. 39/D. § (6) bekezdése.

³³ Htv. 39. § (2) bekezdése.

Önkormányzati rendeletben biztosított mentesség, kedvezmény

Az önkormányzat rendeletében jogosult – az adóalapból levonható – adómentességet, adókedvezményt megállapítani azon vállalkozók számára, amelyeknek a vállalkozási szintű adóalapja nem haladja meg a 2,5 millió Ft-ot. Az önkormányzat az adómentességre, adókedvezményre való jogosultság szempontjából 2,5 millió Ft-nál alacsonyabb adóalapösszeget is meghatározhat.³⁴

1/2. Adómérték

Az adó mértékét a vonatkozó helyi önkormányzati rendelet határozza meg, melynek **felső határa** a Htv. alapján³⁵ az adóalap 2%-a.

1/3. Levonások az adó összegéből, adókedvezmények

A székhely, illetőleg a telephely szerinti önkormányzathoz az adóévre fizetendő adóból, legfeljebb azonban annak összegéig terjedően – a vállalkozás szintjén képződő teljes törvényi adóalap és az egyes [székhely, illetve telephely(ek) szerinti] önkormányzatokhoz kimutatott törvényi adóalapok arányában – **levonható** az ideiglenes jellegű tevékenység után az adóévben megfizetett adó.³⁶

Az önkormányzat rendeletében jogosult – az adóból levonható – adómentességet, adókedvezményt megállapítani azon vállalkozók számára, amelyeknek a vállalkozási szintű adóalapja nem haladja meg a 2,5 millió Ft-ot. Az önkormányzat az adómentességre, adókedvezményre való jogosultság szempontjából 2,5 millió Ft-nál alacsonyabb adóalapösszeget is meghatározhat.³⁷

A magánszemély vállalkozók által beruházásra fizetett összegek az adóból levonhatók.

A fizetendő adó összegének meghatározása összefoglalóan az alábbi levezetés szerint alakul:

1. vállalkozási szintű nettó árbevétel

- eladott áruk beszerzése értéke
- közvetített szolgáltatások értéke
- anyagköltség
- alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költsége

³⁴ Htv. 32/C. §-a.

³⁵ Htv. 40. § (1) bekezdés c) pontja.

³⁶ Htv. 40. § (3)-(4) bekezdése.

³⁷ Htv. 32/C. §-a.

2. vállalkozási szintű adóalap / egyszerűsített módon meghatározott adóalap

- foglalkoztatás növeléséhez kapcsolódó adóalap-mentesség
- külföldön létesített telephelyen végzett tevékenységre jutó adóalap-mentesség
- + foglalkoztatás csökkentéséhez kapcsolódó adóalap-növekmény

3. korrigált vállalkozási szintű adóalap**4. az adott önkormányzat területére jutó – megosztás szerinti – adóalap**

- önkormányzati rendeletben esetlegesen megállapított mentesség, kedvezmény

5. korrigált, önkormányzatra jutó adóalap**6. számított adó**

- önkormányzati rendeletben esetlegesen megállapított olyan mentesség, kedvezmény, amely a számított adó összegéből vonható le
- ideiglenes jellegű iparüzési tevékenység után megfizetett és az önkormányzatnál levonható adó összege
- magánszemély vállalkozók által a kommunális beruházásra fizetett összegek

7. tényleges helyi iparüzési adófizetési kötelezettség**1/4. Előlegfizetés, eljárási szabályok**

A Htv.-ben meghatározott előlegfizetési időszakra a vállalkozóknak – az alább részletezett esetek kivételével – adóelőleget kell bejelenteniük, illetve bevallaniuk az egyes esedékességi időpontokra eső összeg feltüntetésével önkormányzatonként részletezve ³⁸.

Az előlegfizetési időszak a következők szerint alakul:

- az adóköteles tevékenységét az önkormányzat illetékességi területén az adóév közben kezdő, valamint az átalakulással létrejött vállalkozók esetén, továbbá ha az önkormányzat az adót első alkalommal vagy év közben vezeti be; akkor az **adókötelezettség, átalakulás, adóbevezetés kezdő napjától az azt követő adóév első félévének utolsó napjáig** terjedő időtartam; az előlegek bejelentését az adóhatósághoz történő bejelentkezéssel egyidejűleg kell teljesíteni ³⁹;
- más esetekben az adóévről szóló **bevallás benyújtási határidejét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszak**; az előlegeket az adóévről szóló bevallásban kell bevallani ⁴⁰.

Figyelem! Nem kell adóelőleget bejelenteni, illetve bevallani:

- az előtársaságoknak,
- az adóköteles tevékenységet jogelőd nélkül kezdő vállalkozóknak az adókötelezettség keletkezésének adóévében,
- az adóalanyként megszűnő vállalkozóknak,
- arra az előlegfizetési időpontra, amelyre a vállalkozó már vallott be adóelőleget. ⁴¹

³⁸ Htv. 41. § (1) bekezdése.

³⁹ Htv. 41. § (3) bekezdése.

⁴⁰ Htv. 41. § (2) bekezdése.

⁴¹ Htv. 41. § (4) bekezdése.

Az adóelőleg-részletek összege:

- az adóköteles tevékenységét az önkormányzat illetékességi területén az adóév közben kezdő, valamint az átalakulással létrejött vállalkozók esetén, továbbá ha az önkormányzat az adót első alkalommal vagy év közben vezeti be; akkor a vállalkozó által az adókötelezettsége keletkezésének adóévére **várható adó figyelembevételével az előlegfizetési időszakra időarányosan megállapított** – az ezen időszak alatt esedékes egyes adóelőleg-fizetési időpontokra egyenlő arányban megosztott – bejelentett összeg;⁴²
- más esetekben
 - amennyiben az adóévet megelőző adóév időtartama 12 hónapnál nem rövidebb, akkor az előlegfizetési időszakra fizetendő adóelőleg első részletének összege az **adóévet megelőző adóév adójának és az adóév harmadik hónapjának 15. napjára már bevallott, bejelentett adóelőleg-részlet pozitív különbözete**, az előlegfizetési időszakra fizetendő adóelőleg második részletének az összege az **adóévet megelőző adóév adójának fele**;
 - amennyiben az adóévet megelőző adóév 12 hónapnál rövidebb, akkor az előlegfizetési időszakra fizetendő adóelőleg első részletének az összege az **adóévet megelőző adóév adójából az adóévet megelőző adóév naptári napjai alapján 12 hónapos időszakra számított összeg és az adóév harmadik hónapjának 15. napjára már bevallott, bejelentett adóelőleg-részlet pozitív különbözete**, az előlegfizetési időszakra fizetendő adóelőleg második részletének összege az **adóévet megelőző adóév adójából az adóévet megelőző adóév naptári napjai alapján 12 hónapos időszakra számított összeg fele**.⁴³

Ha jogszabályi változás miatt az adó alapja vagy mértéke az adóévre módosul, továbbá ha a vállalkozó az adóévet megelőző évben az önkormányzat rendelete alapján adómentességet vagy adókedvezményt vett igénybe, de az adóévben az adómentesség vagy az adókedvezmény nem vagy nem teljes mértékben illeti meg, akkor az előleg összegét az adóalap, az adómérték, a kedvezmény mértékének változása, illetőleg a mentesség, kedvezmény megszűnése figyelembevételével kell bevallani.⁴⁴

Az adóelőlegek esedékessége:

az előlegfizetési időszakon belül

az adóév március 15-e

(eltérő üzleti év szerint működők esetében az adóév harmadik hónapjának 15. napja),
illetve

az adóév szeptember 15-e

(eltérő üzleti év szerint működők esetében az adóév kilencedik hónapjának 15. napja).

⁴² Htv. 41. § (6) bekezdése.

⁴³ Htv. 41. § (5) bekezdése.

⁴⁴ Htv. 41. § (7) bekezdése.

Adóelőleg-kiegészítés (feltöltés)

Azon vállalkozóknak, amelyek a Tao. tv. szerint a társasági adóelőleg kiegészítésére kötelezettek, a helyi iparüzési adóelőleget a várható éves fizetendő adó összegére az **adóév utolsó hónapjának 20. napjáig** ki kell egészíteniük, és ezen időpontig a feltöltésről bevallást is kell beadniuk.

Bevallás

A helyi iparüzési adóról szóló adóévi bevallást

az adóévet követő év május 31-éig

(eltérő üzleti év szerint működők esetén az adóév utolsó napját követő 150. napig)

kell benyújtani. E határidőig kell megfizetni, illetve e naptól lehet visszaigényelni a megfizetett adóelőlegek és az adóévre megállapított tényleges adó különbözetét.

2. Ideiglenes jellegű iparüzési tevékenységet végzők

Ideiglenes jellegű az iparüzési tevékenység, ha az önkormányzat illetékességi területén az ott **székhellyel, telephellyel nem rendelkező** vállalkozó

- a) **piaci és vásározó kiskereskedelmet** (piacokon, vásárokon folytatott kicsinybeni, közvetlenül a végső fogyasztónak történő értékesítést) folytat,
- b) **építőipari tevékenységet** folytat, illetőleg **természeti erőforrást tár fel vagy kutat**, feltéve, hogy a folyamatosan vagy megszakításokkal végzett tevékenység időtartama adóéven belül **a 30 napot meghaladja, de nem éri el a 181 napot**. Ha a tevékenység folytatásának időtartama a 180 napot meghaladja, akkor a tevékenység végzésének helye telephelynek minősül,
- c) bármely – az a) és b) pontba nem sorolható – tevékenysége, ha annak folytatásából **közvetlenül bevételre tesz szert**, feltéve ha egyetlen önkormányzat illetékességi területén sem rendelkezik székhellyel, telephellyel.⁴⁵

Az adókötelezettség az iparüzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg⁴⁶.

Az adókötelezettség keletkezését az **adóköteles tevékenység megkezdése előtt, de legkésőbb a tevékenység megkezdésének napján** köteles az adózó az APEH-nak **bejelenteni**.⁴⁷

⁴⁵ Htv. 37. § (2) bekezdése.

⁴⁶ Htv. 38. § (1) bekezdése.

⁴⁷ Art. 17. § (15) bekezdése.

Az adót a tevékenység végzésének naptári napjai alapján kell megállapítani. Minden megkezdett nap egy napnak számít.⁴⁸

Adómérték

Az adó mértékét az adott települési önkormányzat rendeletben határozza meg, annak felső határa

- az a) pont szerinti tevékenység-végzés után naptári naponként legfeljebb 1000 forint,
- a b) és c) pont szerinti tevékenység-végzés után naptári naponként legfeljebb 5000 forint.

Az önkormányzat rendeletében jogosult adókedvezmény szabályozására.

Bevallás

Az ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység után fizetendő iparüzési adóról

a tevékenység befejezésének napján

kell bevallást tenni az erre rendszeresített nyomtatványon, s ezen időpontig kell az adót megfizetni.

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal

⁴⁸ Htv. 39. § (2) bekezdése.